

Sygn. akt XVII AmC 5459/11

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lutego 2012 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Kulesza

po rozpoznaniu w dniu 29 lutego 2012 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Stowarzyszenia (...) z siedzibą w W.

przeciwko (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i partnerzy Spółka jawna z siedzibą w W.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

1. Uznaje za niedozwolone i zakazuje pozwanej, wykorzystywania w umowach z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści:

„Abonent nie ma prawa domagać się zwrotu części abonamentu za okres od daty rozwiązania umowy do końca okresu obrachunkowego w przypadku rozwiązania umowy przed upływem okresu obrachunkowego.”

2. Obciąża pozwaną (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i partnerzy Spółka jawna z siedzibą w W., kwotą 600 zł. (sześćset złotych) tytułem wpisu stałego od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony, i nakazuje pobranie tej kwoty od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Kasy Sądu Okręgowego w Warszawie,

3. Zasądza od pozwanej (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i partnerzy Spółka jawna z siedzibą w W., na rzecz (...) Stowarzyszenia (...) z siedzibą w W., kwotę 360 zł. (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

4. Wyrokowi w pkt 3 sentencji nadaje rygor natychmiastowej wykonalności,

5. Zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanej (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i partnerzy Spółka jawna z siedzibą w W..

SSO Hanna Kulesza

Na skutek sprzeciwu pozwanego od wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 29 lutego 2012 r. Sygn. akt XVII AmC 5460/11, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 11 września 2012 r. Sygn. akt XVII AmC 5460/11

utrzymuje w mocy w całości wyrok zaoczny z dnia **29 lutego 2012 r.**

Sygn. Akt XVII AmC 5459/11

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 września 2011 r. powód - (...) Stowarzyszenie (...) z siedzibą w W., wniósł o uznanie za niedozwolone i zakazanie wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umownego o nazwie „ (...) Z USŁUG (...) FIRMY (...) SPÓŁKA Z O.O. I (...) SPÓŁKA JAWNA” stosowanego przez pozwaną - (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i partnerzy spółka jawna z siedzibą w W., o treści: „ **Abonent nie ma prawa domagać się zwrotu części abonamentu z okres od daty rozwiązania umowy do końca okresu obrachunkowego w przypadku rozwiązania umowy przed upływem okresu obrachunkowego** .” - zawartego w pkt IV.7 Regulaminu.

Zdaniem powoda wskazane w pozwie postanowienie stanowi niedozwoloną klauzulę umowną o której mowa w art. 385¹ §1 k.c., ponieważ jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i w sposób rażąco narusza interesy konsumentów. W ocenie pełnomocnika powoda zakwestionowane przez niego postanowienie umowne bezprawnie wyłącza obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonych zapłat za świadczenie nie spełnione w całości lub w części, a także przewiduje utratę prawa żądania zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie pozwanej, gdy strony wypowiadają, rozwiązują lub odstępują od umowy. Z powyższego strona powodowa wywiodła, iż postanowienie to spełnia przesłanki z art. 385³ pkt 12 i 13 k.c.

Powód wskazał również, iż klauzule o treści tożsamej z klauzulą zakwestionowaną w niniejszej sprawie były już uznawane za niedozwolone przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i zostały wpisane do rejestru postanowień uznanych za niedozwolone. Powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r., (w sprawie III CZP 80/08), powód podniósł, iż powyższa okoliczność nie stanowi przeszkody do wystąpienia z niniejszym powództwem.

Pozwana Spółka nie złożyła odpowiedzi na pozew.

W dniu 29 lutego 2012 roku, Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał w sprawie, w trybie art.479¹⁸ §2 k.p.c. wyrok zaoczny, w którym uznał, iż zakwestionowane w pozwie postanowienie wzorca umownego stosowanego przez pozwaną Spółkę stanowi niedozwoloną klauzulę umowną i zakazał jego wykorzystywania w obrocie z konsumentami.

W dniu 19 marca 2012 r., do Sądu wpłynął sprzeciw od wyroku zaocznego, w którym pozwana wniosła o uchylenie w całości wyroku zaocznego, umorzenie postępowania oraz nieobciążanie strony pozwanej kosztów postępowania

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwana podniosła, że opracowała nowy Regulamin w treści którego pominięte zostało zakwestionowane postanowienie umowne (k.18-21). Zdaniem strony pozwanej, z uwagi na fakt, że kwestionowane postanowienie zostało wykreślone z treści Regulaminu zanim Sąd wydał w niniejszej sprawie merytoryczne orzeczenie, sprzeciw jest uzasadniony.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana - (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i partnerzy spółka jawna z siedzibą w W. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług telekomunikacyjnych. W działalności tej pozwana wykorzystywała w obrocie z konsumentami, wzorzec umowy o nazwie „ (...) Z USŁUG (...) FIRMY 2A SPÓŁKA Z O.O. I (...) SPÓŁKA JAWNA”, który w pkt IV.7 zawierał zakwestionowane w pozwie postanowienie umowne o treści: „Abonent nie ma prawa domagać się zwrotu części abonamentu z okres od daty rozwiązania umowy do końca okresu obrachunkowego w przypadku rozwiązania umowy przed upływem okresu obrachunkowego.”. (k.6-7)

Od dnia 1 lutego 2012 r., pozwana Spółka, posługuje się nowym wzorcem umowy nazwie „Regulamin korzystania z usług dostępu do sieci Internet poprzez sieć Firmy (...) Spółka z o.o. i (...) Spółka Jawna”, który w swej treści nie zawiera zakwestionowanego w pozwie postanowienia umownego (k. 19-21).

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył co następuje:

Odnosząc się do stanowiska strony pozwanej wyrażonego w treści sprzeciwu, wskazać należy, iż zgodnie z treścią art. 479⁴⁰ k.p.c. „zaniechanie przez pozwanego, po wytoczeniu powództwa, stosowania zaskarżonego postanowienia wzorca umownego nie ma wpływu na bieg postępowania.” Skoro zatem, strona pozwana podnosi, iż posługuje się nowym, zmienionym Regulaminem od dnia 1 lutego 2012 r., a powód złożył pozew w niniejszej sprawie w dniu 30 września 2011 r., to zważyć należy, iż w świetle cytowanego przepisu okoliczność zmiany treści wzorca umowy po wytoczeniu powództwa, pozostaje bez wpływu na ocenę ustalonego w sprawie stanu faktycznego i nie może skutkować uchYLENIEM wydanego w sprawie wyroku zaocznego oraz umorzeniem postępowania .

W świetle powyższego zasadnym jest poddanie treści zakwestionowanego postanowienia umownego kontroli w trybie art. 385¹ k.c.

Zgodnie z treścią powołanego przepisu, w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone przedmiotem oceny Sądu jest to, czy zawarte we wzorach, kwestionowane postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz czy skutkiem tego dochodzi do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Nie dotyczy to jednak postanowień regulujących główne świadczenia stron, jak cena lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Uznanie postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania w obrocie w kontaktach z konsumentami wymaga zatem spełnienia łącznie następujących przesłanek:

- postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie z konsumentem - zostało mu narzucone,
- nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron,
- kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami naruszając jednocześnie w sposób rażący jego interesy.

Art. 385¹ §3 zd.2 k.c. wprost uznaje postanowienia przejęte z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi za nie uzgodnione indywidualnie, a ewentualny ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie spoczywa na pozwanym. W niniejszej sprawie pozwana dowodu takiego nie przeprowadziła zatem należało przyjąć, że konsumenci nie mieli wpływu na treść kwestionowanego postanowienia umownego.

Przedmiotowe postanowienie nie dotyczy również głównych świadczeń stron, którymi w niniejszym przypadku są - świadczenie usług telekomunikacyjnych oraz - zapłata wynagrodzenia za te usługi. Sporne postanowienie dotyczy natomiast kwestii obowiązku zwrotu zapłaty za świadczenie nie spełnione w całości lub w części.

Do rozstrzygnięcia pozostała zatem kwestia, czy przedmiotowe postanowienie, kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta.

Przesłankami abuzywności postanowień wzorca umownego jest ich sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumenta – zachodzące łącznie. Przyjmuje się przy tym, że istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka. Dobre obyczaje” to reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące choćby niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania.

(...) konsumenta należy natomiast rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, ale też każdy inny wymierny interes jak np. zdrowie, czas zbędnie stracony, dezorganizacja czy też inne uciążliwości powstałe w związku z tak ukształtowanym postanowieniem.

Klauzula generalna wyrażona w art. 385¹ §1 k.c. uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385³ k.c. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, iż zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385¹ §1 k.c. W razie wątpliwości ciężar dowodu, że dane postanowienia nie spełniają przesłanek klauzuli generalnej spoczywa na przedsiębiorcy – art. 385¹ §4 k.c. Aby obalić domniemanie, że klauzula umowna zgodna z którąś z przykładowych klauzul wymienionych w art. 385³ k.c. jest niedozwolonym postanowieniem umownym należy wykazać, że została ona uzgodniona indywidualnie lub, że nie kształtuje praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając ich interesy mimo swego „niedozwolonego” brzmienia tzn. nie spełnia przesłanek z art. 385¹ §1 k.c. Dopiero po wykazaniu tej drugiej okoliczności może dojść do obalenia domniemania abuzywności.

W ocenie Sądu analizowany zapis wzorca umownego o treści „Abonent nie ma prawa domagać się zwrotu części abonamentu z okres od daty rozwiązania umowy do końca okresu obrachunkowego w przypadku rozwiązania umowy przed upływem okresu obrachunkowego” kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając jego interesy albowiem wyłącza z góry możliwość dochodzenia przez konsumenta zwrotu części świadczenia (abonamentu) za okres „od daty rozwiązania umowy do końca okresu obrachunkowego w przypadku rozwiązania umowy przed upływem okresu obrachunkowego”, a zatem za okres w którym pozwana już nie świadczy usługi. W tym miejscu podkreślenia wymaga, iż zgodnie z zapisu pkt IV.1. wzorca umowy, przedsiębiorca ustalił w treści Regulaminu, iż „Okres obrachunkowy Operatora rozpoczyna się 1 dnia każdego miesiąca”, co w konsekwencji oznacza, iż okres obrachunkowy kończy się ostatniego dnia każdego miesiąca. Zatem, w świetle powyższego zapisu, w sytuacji gdy rozwiązanie umowy nastąpi np. w połowie okresu obrachunkowego, zakwestionowane postanowienie umowne będzie skutkowało koniecznością ponoszenia przez konsumenta kosztów abonamentu za usługę do końca trwania tego okresu obrachunkowego tzn. przez jego drugą połowę. Podkreślenia przy tym wymaga, iż w przypadku rozwiązania umowy przed upływem okresu obrachunkowego, przedsiębiorca nie będzie już świadczył usług telekomunikacyjnych na rzecz Abonenta, a opłata (zgodnie ze spornym zapisem) i tak zostanie naliczona, bez możliwości domagania się zwrotu tej jej części, która nie jest objęta świadczeniem przedsiębiorcy.

Sąd zważył zatem, że zakwestionowany zapis Regulaminu wypełnia przesłanki niedozwolonego postanowienia umownego zawarte w art. 385³ pkt 12 i 13 k.c. Zgodnie z treścią art. 385³ pkt 12 k.c., „w razie wątpliwości, uważa się że niedozwolonymi postanowieniami umownymi, są te które w szczególności wyłączają obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie nie spełnione w całości lub w części, jeżeli konsument zrezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania”. Zgodnie zaś z pkt 13 tego przepisu „w razie wątpliwości, uważa się że niedozwolonymi postanowieniami umownymi, są te które w szczególności przewidują utratę prawa żądania zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie kontrahenta, gdy strony wypowiedają, rozwiązują lub odstępują od umowy.”

Sąd zważył, iż zakwestionowane postanowienie umowne narusza normy dobrych obyczajów jakie powinny występować w relacjach przedsiębiorca - konsument. Powoduje bowiem po stronie konsumenta dezinformację co do przysługujących mu uprawnień i odpowiedzialności pozwanego w związku z zawartą umową, a także zmierza do wykorzystania niewiedzy konsumenta co do istniejących regulacji prawnych w tym zakresie. W ocenie Sądu za

nierzetelne i nieuczciwe w stosunku do konsumenta należy uznać wyłączenie z góry obowiązku zwrotu konsumentowi uiszczonej tytułem abonamentu zapłaty za świadczenie nie spełnione w całości lub w części.

Przedmiotowe postanowienie nie uwzględnia i nie zabezpiecza interesu konsumenta, jako słabszej strony umowy, co prowadzi do ukształtowania stosunku zobowiązaniowego w sposób nie równorzędny i rażąco niekorzystny dla konsumenta.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy w Warszawie – sąd Ochrony konkurencji i Konsumentów stwierdził, że zakwestionowane postanowienie wzorca umownego stosowanego przez pozwanego kształtuje prawa konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, a zatem stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art.385¹§1 k.c. i na podstawie art. 347 kpc utrzymał w całości w mocy wyrok zaoczny z dnia 29 lutego 2012 r. i orzeczony w nim w oparciu o art. 479⁴²k.p.c. zakaz stosowania obrotu z konsumentami wskazanego w petitum postanowienia.

Koszty rozprawy zaocznej i sprzeciwu zgodnie z art. 348 kpc obciążają stronę pozwaną.

W wyroku zaocznym o kosztach postępowania w zakresie kosztów zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 §1 k.p.c. a o publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym zarządzono zgodnie z art. 479⁴⁴ k.p.c.

/-/ SSO Hanna Kulesza